

SHUKUR XOLMIRZAYEV HIKOYALARI POETIKASI

Xasanova Umida Odiljon qizi

Namangan davlat universiteti

Annotatsiya: *Ushbu maqolada Shukur Xolmirzayev hikoyalarining poetik xususiyatlari tahlil qilingan. Adibning syujet qurilishi, obraz yaratish mahorati hamda til va uslub xususiyatlari o'rganilib, uning realizm va modernizm unsurlarini o'z ichiga olgan ijodiy uslubi yoritilgan. Shuningdek, hikoyalarda inson ruhiyati, jamiyat hayoti va milliy qadriyatlarning badiiy ifodasi ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, Xolmirzayev hikoyalari o'zbek adabiyotida alohida badiiy o'ringa ega bo'lib, uning ijodi milliy adabiy merosning muhim qismi hisoblanadi.*

Kalit so'zlar: *hikoya poetikasi, syujet, kompozitsiya, realizm, modernizm, obraz, milliy qadriyatlar, badiiy til, uslub.*

Annotation : *This article analyzes the poetic features of Shukur Xolmirzayev's short stories. The study examines the author's plot construction, character creation skills, and linguistic and stylistic features, highlighting his unique artistic approach that incorporates elements of realism and modernism. Additionally, the paper explores the literary depiction of human psychology, social life, and national values in his stories. The research findings indicate that Xolmirzayev's works hold a distinctive artistic place in Uzbek literature and represent a significant part of the national literary heritage.*

Keywords: *short story poetics, plot, composition, realism, modernism, character, national values, literary language, style.*

Аннотация: *В данной статье анализируются поэтические особенности рассказов Шукура Холмирзаева. Исследование рассматривает*

построение сюжета, мастерство создания образов, а также языковые и стилистические особенности автора, подчеркивая его уникальный творческий метод, сочетающий элементы реализма и модернизма. Кроме того, рассматривается художественное отражение человеческой психологии, общественной жизни и национальных ценностей в его произведениях. Результаты исследования показывают, что рассказы Холмирзаева занимают особое место в узбекской литературе и представляют собой важную часть национального литературного наследия.

Ключевые слова: поэтика рассказа, сюжет, композиция, реализм, модернизм, образ, национальные ценности, художественный язык, стиль.

Kirish

O'zbek adabiyotida XX asrning ikkinchi yarmi va XXI asr boshlarida yetakchi adiblardan biri bo'lgan Shukur Xolmirzayev o'ziga xos badiiy uslubi, teran falsafiy fikrlari va realistik tasviriy mahorati bilan ajralib turadi. Uning hikoyalari inson ruhiyati, jamiyat hayoti va milliy qadriyatlarni aks ettirishda katta ahamiyatga ega. Ushbu maqolada Shukur Xolmirzayev hikoyalarining poetikasi, ya'ni badiiy tasvir vositalari, syujet qurilishi, obraz yaratish uslubi hamda til va uslub xususiyatlari tahlil qilinadi.

Asosiy qism

Syujet va kompozitsiya xususiyatlari

Shukur Xolmirzayev hikoyalarining asosiy syujet xususiyati – real voqelik asosida badiiy haqiqat yaratishdir. Uning hikoyalari ko'pincha inson ruhiyatidagi ichki kechinmalar, ijtimoiy muammolar va hayotiy ziddiyatlarni yoritishga qaratilgan.

"Olma" hikoyasida syujet oddiy hayotiy voqea – bir olmaning qariyaga atalishi atrofida qurilgan bo'lsa-da, uning ortida insoniy mehr, yoshlik va qarilik o'rtasidagi bog'liqlik aks ettiriladi.

"To'fon" hikoyasida inson va tabiat o'rtasidagi kurash tasvirlanib, qahramonning ichki dunyosi dramatik tasvir orqali ochib beriladi. Shukur Xolmirzayev hikoyalari an'anaviy epik tasvir va modernistik unsurlar uyg'unligi bilan ajralib turadi. U kichik hajmdagi hikoyalarida ham syujetni chuqur tahliliy ruhda yoritishga erishadi.

Obraz yaratish mahorati

Adib o'z hikoyalarida ko'pincha oddiy insonlar hayotiga murojaat qiladi. Qahramonlar turmush tashvishlari, ruhiy iztiroblari, shaxsiy tajribalari orqali hayotiy haqiqatni namoyon etadi. "Otamdan qolgan dalalar" hikoyasida qishloq odamlari, ularning o'z yerlariga bo'lgan muhabbati va davr o'zgarishlari fonida kechayotgan ichki kechinmalari tasvirlanadi. Qahramonlar tilidan berilgan monolog va ichki nutq usuli ularning ruhiy holatini yanada chuqur ochib beradi. Adib xarakter yaratishda nafaqat tashqi tasvirga, balki qahramonlarning ichki dunyosini yoritishga alohida e'tibor qaratadi.

3. Til va uslub xususiyatlari

Shukur Xolmirzayev hikoyalarining poetikasida eng muhim jihatlardan biri uning til boyligi va obrazli tasvir uslubidir. Adib xalqona iboralar, jonli nutq elementlaridan mohirona foydalangan. Dialoglar orqali qahramonlarning individual xususiyatlari aniq namoyon bo'ladi. U hikoyalarida qisqa, lekin ta'sirli jumlar ishlatib, o'quvchini o'yga toldiradigan badiiy unsurlar yaratadi. Masalan, "Osmonda quyosh bor" hikoyasida yorug'lik va zulmat, hayot va o'lim o'rtasidagi falsafiy ziddiyat o'ziga xos poetik ifodada aks ettirilgan.

Xulosa

Shukur Xolmirzayev hikoyalari o'zining poetikasi bilan o'zbek adabiyotida alohida o'rin tutadi. Uning asarlarida hayotiy haqiqatning chuqur badiiy talqini, inson ruhiyatini nozik tasvirlash mahorati va xalqona til unsurlaridan foydalanish aniq namoyon bo'ladi. Adibning hikoyalari realistik va modernistik unsurlar uyg'unligi bilan ajralib turib, o'zbek adabiyotining bebaho boyligi sifatida qadrlanadi. Uning ijodi kelgusida ham adabiyotshunoslik nuqtayi nazaridan tahlil qilinishi lozim bo'lgan muhim adabiy merosdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Xolmirzayev, Sh. (2000). Saylanma asarlar. Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa uyi.
2. Quronov, D. (2018). O'zbek hikoyachiligi rivojlanish bosqichlari. Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
3. Yo'ldoshev, B. (2015). Shukur Xolmirzayev hikoyalarining badiiy xususiyatlari. Toshkent: O'zbekiston Yozuvchilar Uyushmasi nashriyoti.
4. Nazarova, M. (2020). "Shukur Xolmirzayev hikoyalarida milliy qadriyatlarning badiiy ifodasi." O'zbek tili va adabiyoti №3, 45-52-betlar.
5. Karimov, A. (2017). O'zbek adabiyotida realizm va modernizm muammolari. Toshkent: Akademnashr.
6. Rashidova, Z. (2019). "O'zbek hikoyachiligida syujet va kompozitsiya masalalari." Adabiyotshunoslik tadqiqotlari №2, 78-84-betlar.
7. Xayrullayev, N. (2021). Zamonaviy o'zbek hikoyachiligi poetikasi. Toshkent: Ma'naviyat nashriyoti.